

Urad Vlade RS za komuniciranje

e: gp.ukom@gov.si

Številka: 091-43/2014

Datum: 29.9. 2014

Zadeva: Stališče Ministrstva za pravosodje do predloga št. 6041-249 s portala predlagam.vladi.si – Predlagam, da vsi vrnejo protipravno pridobljeno premoženje

Zveza: Vaš dopis št. 092-249/2014 z dne 9. 9. 2014

Ministrstvo za pravosodje je dne 9. 9. 2014 s strani Urada Vlade RS za komuniciranje prejelo predlog, posredovan preko spletnega orodja *predlagam.vladi.si*, ki se nanaša na vrnitev protipravno pridobljenega premoženja.

Predlagatelj predlaga Vladi RS, da se uvedejo strožje zaporne kazni za gospodarski kriminal, da bi pravni postopki potekali hitreje in bi vse pravnomočno obsojene osebe in podjetja morale vrniti vse protipravno pridobljeno premoženje.

Ministrstvo za pravosodje v nadaljevanju daje pojasnilo, ki se nanaša na področje kazenskega prava, za katero je resorno pristojno.

Ureditev v Kazenskem zakoniku:

Ministrstvo za pravosodje pojasnjuje, da je v Kazenskem zakoniku (v nadaljevanju: KZ-1)¹ določena pravna podlaga za odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in sicer v celotnem sedmem poglavju (74. do 77.c člen KZ-1). V 74. členu je uzakonjeno temeljno načelo kazenskega prava, ki določa, da nihče ne more obdržati premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega. Korist iz prejšnjega stavka se odvzame s sodno odločbo, s katero je bilo ob pogojih, določenih v tem zakoniku, ugotovljeno kaznivo dejanje.

V nadaljevanju je določen še način odvzema protipravno pridobljene premoženjske koristi, in sicer se storilcu kaznivega dejanja primarno odvzame denar, dragocenosti in vsaka druga premoženjska korist, ki je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, če pa mu jih ni mogoče odvzeti, se mu odvzame premoženje, ki ustreza premoženjski koristi (prvi odstavek 75. člena KZ-1). Če storilcu ali drugemu prejemniku koristi ni mogoče odvzeti premoženjske koristi

¹ Uradni list RS, št. 50/12 - uradno prečiščeno besedilo

ali premoženja, ki ustreza premoženjski koristi, se mu naloži, da mora plačati denarni znesek, ki ustreza tej premoženjski koristi (drugi odstavek 75. člena KZ-1).

Poleg tega je v tretjem in četrtem odstavku 75. člena KZ-1 določeno še, da se premoženjska korist, pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, lahko odvzame tudi tistim, na katere je bila prenesena brezplačno ali za plačilo, ki ne ustreza dejanski vrednosti, če so vedeli ali bi bili mogli vedeti, da je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega. Če je bila premoženjska korist, pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, prenesena na bližnje sorodnike storilca kaznivega dejanja (razmerja iz 224. člena KZ-1), ali če je bilo zaradi onemogočanja odvzema premoženjske koristi (iz prvega odstavku 75. člena KZ-1) na te osebe preneseno kakšno drugo njegovo premoženje, se jim odvzame, razen če dokažejo, da so zanj plačali dejansko vrednost.

Prav tako je v KZ-1 urejena pravna podlaga za odvzem premoženjske koristi pravni osebi, odvzem premoženja zaradi kaznivih dejanj, storjenih v hudodelski združbi ter odvzem premoženja, pridobljenega v zvezi s kaznivim dejanjem.

Ureditev v Zakonu o kazenskem postopku:

V Zakonu o kazenskem postopku (v nadaljevanju: ZKP)² je v členih od 499 do 501 urejen tudi postopek za odvzem premoženjske koristi, podkupnin ter denarja ali premoženja nezakonitega izvora (tretji del ZKP - Posebni postopki, 28. poglavje). V 499. členu ZKP je določeno, da se premoženjska korist, ki je bila dosežena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, ugotavlja v kazenskem postopku po uradni dolžnosti. Sodišče in drugi organi, pred katerimi teče kazenski postopek, morajo med postopkom zbirati dokaze in raziskovati okoliščine, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi. Če uveljavlja oškodovanec premoženjskopravni zahtevek, naj se mu vrnejo stvari, ki so bile pridobljene s kaznivim dejanjem, oziroma znesek, ki ustreza njihovi vrednosti, se ugotavlja premoženjska korist samo v tistem delu, ki ni zajet s premoženjskopravnim zahtevkom.

Ureditev odvzema premoženja nezakonitega izvora:

Ministrstvo za pravosodje na tem mestu še dodaja, da je od leta 2011 v veljavi tudi Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (v nadaljevanju: ZOPNI)³, ki daje pravno podlago za t.i. civilni odvzem premoženja nezakonitega izvora. Ker po KZ-1 v kazenskem postopku ni mogoče odvzeti vsega premoženja, v zvezi s katerim obstaja sum, da je nezakonito (saj se ob obsodbi za določeno kaznivo dejanje lahko odvzame le tista premoženjska korist, ki je bila pridobljena s tem kaznivim dejanjem ali zaradi njega), je v 5. členu ZOPNI določeno, da je premoženje nezakonitega izvora, če ni dokazano, da je bilo pridobljeno iz zakonitih dohodkov oziroma na zakonit način. Domneva se, da premoženje ni bilo pridobljeno iz zakonitih dohodkov oziroma na zakonit način, če je podano očitno nesorazmerje med njegovim obsegom in dohodki, zmanjšanimi za davke in prispevke, ki jih je oseba, zoper katero teče postopek po tem zakonu, plačala v obdobju, v katerem je bilo premoženje pridobljeno. Postopek odvzema se začne s finančno preiskavo, ki se izvede v skladu z ZOPNI, če se v predkazenskem ali kazenskem postopku izkažejo razlogi za sum, da posamezne osebe razpolagajo s premoženjem nezakonitega izvora in njegova skupna vrednost presega 50.000 eurov. Glavna značilnost postopka po ZOPNI je torej v dejstvu, da je za civilni odvzem postavljen nižji dokazni

² Uradni list RS, št. 32/12 - uradno prečiščeno besedilo in 47/13.

³ Uradni list RS, št. 91/11 in 25/14).

standard, in sicer ni potrebna obsodba v kazenskem postopku, ampak je dovolj, da so podani začetni razlogi za sum, da je bilo storjeno kataloško kaznivo dejanje.

Glede na vse zgoraj navedeno, Ministrstvo za pravosodje meni, da je odvzem protipravno pridobljene koristi in premoženja nezakonitega izvora ustrezno pravno urejen in daje ustrezno pravno podlago za izvedbo ustreznih postopkov tako v kazenskem kot tudi v civilnem postopku.

Pojem in ureditev kazenskih sankcij:

Temeljno načelo v sistemu kazenskih sankcij v slovenskem kazenskem pravu je načelo zakonitosti. Za kaznivo dejanje je torej mogoče izreči samo tisto kazen, ki je bila predpisana pri posameznem kaznivem dejanju, še preden je bilo storjeno. Drugo načelo pa je načelo sorazmernosti, ki je vsebovano v institutu individualizacije kazenskih sankcij posamezniku in določa, da mora biti kazen sorazmerna s težo kaznivega dejanja in storilčevo krivdo. Navedeno izhaja tudi iz temeljnega načela Ustave RS, ki v 2. členu določa, da je Republika Slovenija pravna država. Splošna zahteva pravne države pa je, da je dopustna samo takšna sankcija, ki je v sorazmerju s težo kršitve. Iz navedenega izhaja, da država ne sme določati nesorazmerno dolgih kazniv za posamezna kazniva dejanja, saj se s tem posega v človekove pravice posameznika (npr. pravico do svobode gibanja). Naloga države kot skupnosti je, da najde pravo ravnotežje med temeljnim namenom kazenskih sankcij, ki je v zagotovitvi varstva pred kaznivimi dejanji, in pravicami posameznika. Na podlagi navedenega Ministrstvo za pravosodje še dodaja, da so predpisane zaporne kazni za kazniva dejanja s področja gospodarstva (t.i. gospodarskega kriminala) mednarodno popolnoma primerljive in v skladu z vsem mednarodnimi pravnimi akti, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

Ministrstvo za pravosodje zaključuje, da bo še naprej aktivno spremljalo izvajanje zgoraj opisanih določb ZKP in KZ-1 v praksi. Prav tako bo Ministrstvo za pravosodje v luči prihodnjih sprememb kazensko-procesne zakonodaje še naprej analiziralo vse predloge, ki bi še dodatno povečali učinkovitost izvedbe kazenskega postopka, vendar ob spoštovanju vseh ustavno zagotovljenih pravic obdolžencev in upoštevanju kazensko-pravnih standardov.

S spoštovanjem.

Andreja LANG
v.d. generalnega direktorja